

Slovenská asociácia učiteľov slovenčiny

Sídlo: Gymnázium na Hubeného ulici 23, 834 08 Bratislava

web: <http://saus.yw.sk>; email: janpapuga@gmail.com

Sekcia regionálneho školstva

Ministerstva školstva, vedy, výskumu
a športu Slovenskej republiky
Stromová 1
813 30 Bratislava

V Bratislave dňa 25. 11. 2013

Záver a pripomienky z konferencie Slovenskej asociácie učiteľov slovenčiny

Vážený pán riaditeľ,

v dňoch 3. – 4. 11. 2013 sa konala v Žiline VII. celoslovenská konferencia Slovenskej asociácie učiteľov slovenčiny (ďalej SAUS), každoročne venovaná aktuálnym otázkam vyučovania slovenského jazyka a literatúry (ďalej SJL). Účastníkmi konferencie boli členovia a sympatizanti SAUS, učitelia SJL zo základných, stredných a vysokých škôl. Program konferencie (Príloha č. 1) súvisel s vyučovaním SJL. Na základe zápisnice z konferencie (Príloha č. 2) predkladáme tieto návrhy, pripomienky a požiadavky zúčastnených učiteľov:

1. Požadujeme, aby sa výsledky z celoslovenského testovania nestali pre ministerstvo najdôležitejším kritériom hodnotenia školy. Výsledky testov z niekoľkých predmetov nemôžu objektívne odrážať kvalitu školy. Celoslovenské testovanie je odrazom vedomostí žiakov, ktoré závisia od mnohých faktorov vplyvujúcich na žiakov počas administrácie textu (priebežne na ne upozorňujeme). Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (ďalej NÚCEM) dlhodobo vyhlasuje, že testovanie môže byť iba čiastkovým a nie najhlavnejším kritériom posudzovania kvality školy. V prípade, že sa medializuje alebo vyhlasuje testovanie ako hlavný činiteľ, my slovenčinári pociťujeme neznesiteľný tlak na našu prácu zo strany vedenia školy, kolegov, rodičov a vôbec zo strany spoločnosti, čo sa negatívne odráža v našej vnútornej motivácii a v stresujúcich pracovných podmienkach, keďže náš predmet je objektom vo všetkých typoch testovania. Testovanie zo SJL môže byť iba jedným z kritérií komplexného hodnotenia kvality školy.

2. Na základe skúseností zo spolupráce s viacerými pedagogickými inštitúciami sa domnievame, že tieto inštitúcie neraz postupujú nekoordinovane, čo sa prejavuje na protichodných tvrdeniach, vyhláseniach a nariadeniach. Iné vyžaduje Štátna školská inšpekcia, iné vyžaduje ŠPÚ či ŠIOV. Dovoľujeme si Vás požiadať ako najvyšší riadiaci orgán, aby ste koordinovali spoluprácu ŠPÚ, ŠIOV-u, SŠI, NÚCEM-u. Je pre nás nepochopiteľné, že napr. Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov tvorí ŠPÚ, hoci hlavné testovacie nástroje má NÚCEM. Predpokladali by sme minimálne spoluautorstvo (NÚCEM-u a ŠPÚ) pri tvorbe cieľových požiadaviek.

3. Opätovne požadujeme otvoriť trh s učebnicami na základnej i strednej škole, t. j. aby si predmetové komisie školy mohli vyberať učebnice, príručky s odporúčacou doložkou ministerstva, ktoré by štát preplácal, resp. by dával príspevok na učebnice priamo žiakom. V súčasnosti sú v platnosti dva druhy stredoškolských učebníc z literatúry (1. Lapitka – Gregorová – Dvořák so schvaľovacou doložkou; 2. Polakovičová

a kol. s odporúčacou doložkou), napriek záujmu vyučujúcich iba jedna z nich je hrazená ministerstvom. Požadujeme, aby schvaľovacíu alebo odporúčaciu doložku dostali všetky kvalitné učebnice spĺňajúce požiadavky platného ŠVP. Domnievame sa, že na základe ŠVP, na základe vlastných skúseností, vzdelania a podľa charakteru triedy či školského vzdelávacieho programu sú slovenčinári nanajvýš kompetentní, aby si vybrali vhodnú učebnicu. Požadujeme, aby pri žiadosti o udelenie schvaľovacej alebo odporúčacej doložky bolo povinnosťou autorských kolektívov priložiť k učebnici metodickú príručku alebo knihu pre učiteľa (minimálne riešenie úloh).

4. Požadujeme, aby revízia ŠVP pre ISCED 3 bola rovnako ako revízia ISCED 2 zverejnená na pripomienkovanie – naša Asociácia k nej aktívne pristúpi.

5. Dovolíme si navrhnúť, aby ministerstvo iniciovalo výraznejší zásah do pedagogickej praxe študentov učiteľského štúdia. Mala by byť dostatočne dlhá na to, aby si budúci učitelia dôkladnejšie osvojili kompetencie tohto povolania. Dnes táto prax trvá spravidla 2 týždne. Počas tohto minimálneho času nemá možnosť študent získať zodpovedajúce kompetencie nevyhnutné pre povolanie učiteľa. Považovali by sme za prospešné, keby študenti pôsobili na cvičnej škole minimálne semester aj ako asistenti učiteľa a získavali tak dlhodobejšie návyky. Tento podnet vznikol na základe opakovaných pripomienok o nedostatočnej pripravenosti študentov pedagogiky na prax a neskôr na povolanie učiteľa.

6. Opätovne požadujeme zvýšiť dotáciu pre SJL o hodinu na ISCED 3 tak, ako sa k tomu pristúpilo v návrhu ŠVP pre ISCED 1 a 2. Stredná škola v našom predmete naplňa množstvo kompetencií súvisiacich nielen s celoslovenským testovaním, čitateľskou gramotnosťou, ale aj s praktickým životom (napr. administratíva, komunikácia), ktoré sa počas trojhodinovej dotácie nedajú rozvíjať, resp. sa k nim dá pristupovať jedine encyklopedicky, povrchovo, čo nie je cieľom obsahovej reformy. Okrem toho, že stredná škola musí systematizovať, upevňovať, opakovať a rozširovať vedomosti žiakov zo základnej školy, musí naučiť, precvičiť a merať veľké časti učiva, ktoré bolo pôvodne na základnej škole. Požadujeme tak zväčšiť priestor na vyučovanie SJL, ako je to bežné v zahraničí pri vyučovaní materinského jazyka a literatúry. V prípade, že by sa k takejto zmene nedospelo, požadujeme povinné delenie SJL na skupiny, ako sa to realizuje vo vyučovaní cudzích jazykov. Domnievame sa, že aspoň takýmto riešením by sa uvoľnil priestor pre rozvíjanie kľúčových kompetencií.

7. Navrhujeme zjednodušiť formu ŠVP, obmedziť ho na zoznam pojmov a kompetencií bez zložito štruktúrovaných tabuliek, tematických modulov. Štandard ako základný pedagogický dokument má mať jednotnú formu pre jazykovú a literárnu zložku predmetu. Chceme, aby sa umožnilo učiteľovi, resp. predmetovej komisii, na základe jednoznačného a zjednodušeného ŠVP vypracovať jediný dokument – napr. tematický výchovno-vzdelávací plán, ktorý bude mať platnosť školského vzdelávacieho programu pre SJL.

8. Požadujeme výrazne prepracovať, resp. zrušiť Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry, ktoré sú duplicitným dokumentom. Ak tento dokument porovnáme so súčasne platným ŠVP, je menej konkrétny, neposkytuje žiakom a rodičom presnú informáciu o obsahu maturitnej skúšky, nelogicky redukuje učivo zo ŠVP. Cieľové požiadavky v dnešnej forme sú iba formálnym dokumentom, predpokladáme, že aj NÚCEM privíta kvalitnejší dokument, ktorý vymedzuje požiadavky na externú maturitnú skúšku. Domnievame sa, že platnosť jediného kvalitného dokumentu, t. j. ŠVP, by postačoval aj širokej verejnosti ako informácia o podobe maturitnej skúšky (je dostatočne konkrétny už aj v súčasnej podobe). Dôrazne protestujeme proti zverejneniu nového katalógu cieľových požiadaviek na šk. rok 2013/14 uprostred školského roka. Stalo sa to bez diskusie a svedkami takéhoto postupu nie sme prvý raz. Opäť musíme v priebehu náročnej práce kontrolovať, či sa niečo nezmenilo, či niečo nepribudlo, neodbudlo, prípadne prispôbovať maturitné zadania. Oveľa vážnejší je dosah na žiakov, ktorých sme

ooboznamovali s cieľovými požiadavkami ako so záväzným dokumentom v septembri. Upozorňujeme na právo žiaka (a povinnosť školy), aby hneď po nástupe do prvého ročníka vedel, ako a podľa akých platných dokumentov ukončí stredoškolské štúdium. Akékoľvek zmeny počas štúdia by mali byť zrealizované na začiatku školského roka.

Ako profesná organizácia dlhodobo spolupracujeme s riadiacimi inštitúciami a aktívne pripomienkujeme problémy súvisiace s predmetom SJL. Našimi postrehmi chceme uľahčovať prácu učiteľom SJL, zvyšovať kvalitu vzdelávania žiakov v predmete a naprávať chyby, ktoré nachádzame v priebehu našej učiteľskej praxe. Radi by sme v spoločnej diskusii predchádzali uvedeným nedostatkom, nedorozumeniam a niekedy i nediskutovaným zmenám. Práve preto si Vás dovoľujeme osloviť s našimi požiadavkami a pripomienkami. Ako organizácia s jedenásťročnou pôsobnosťou máme dlhodobý cieľ: kvalitné vyučovanie SJL. Veríme, že naše pripomienky prijmete konštruktívne.

Teším sa na ďalšiu spoluprácu.

S pozdravom

PhDr. Ján Papuga, PhD., v. r.
predseda Rady SAUS

Prílohy:

1. Program konferencie SAUS
2. Zápisnica z konferencie SAUS

Na vedomie:

Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
Štátny pedagogický ústav
Štátny inštitút odborného vzdelávania
Štátna školská inšpekcia
členovia SAUS